

DOI : 10.33274/2079-4835-2020-20-1-25-34

УДК [378.02:75.01'02'03]: [378.22:338.48] (045)

Богатирьова Г. А.,
канд. пед. наук
доцент

Донецький національний університет економіки
і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
Кривий Ріг, Україна, e-mail: bohatyryova@donnuet.edu.ua
ORCID: 0000-0003-3790-4735

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРІВ З ТУРИЗМУ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Bohatyryova H. A.,
PhD in Pedagogical
sciences,
Associate Professor

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine, e-mail: bohatyryova@donnuet.edu.ua
ORCID: 0000-0003-3790-4735

FORMATION OF CULTUROLOGICAL COMPETENCE OF BACHELORS IN TOURISM BY MEANS OF FINE ARTS

***Мета** — обґрунтувати позицію, що саме культурологічний підхід у системі туристичної освіти дає змогу всій галузі туризму вийти на більш високий рівень самосвідомості та адекватно відобразити більш глибоке розуміння туризму не лише як сукупності подорожей та розваг, а як потужний чинник інтеграції та генерації духовності. Для досягнення мети було використано комплекс теоретичних та емпіричних методів, за допомогою яких було виявлено низку проблем, що уповільнюють процес підготовки бакалаврів з туризму до викликів сучасного ринку туристичних послуг.*

***Методи.** Основними методами дослідження під час вивчення можливостей впливу засобів образотворчого мистецтва на формування культурологічної компетентності особистості фахівця туристичного профілю стали: метод наукової індукції та дедукції — для розроблення наукових підходів до визначення основних компонентів поняття «культурологічна компетентність» та «культурологічна компетентність бакалаврів з туризму», абстрактно-логічного — при визначенні основних проблем створення культуровідповідного середовища, метод моделювання — під час розроблення концептуальних засад реалізації можливостей засобів образотворчого мистецтва, їх впливу на самовизначення особистості у світі культурних цінностей та створення туристичного продукту як культурного і мистецького синтезу.*

***Результати.** У процесі дослідження вивчені ознаки культуровідповідності туристської освіти, проаналізовано особливості й механізми створення культуровідповідного середовища, охарактеризовані структурні компоненти культурологічної компетентності бакалаврів з туризму як цілісного, інтегративного, багаторівневого особистісного утворення здобувачів вищої туристської освіти. Автором розроблено структурно-функціональну модель формування культурологічної компетентності бакалаврів з туризму засобами образотворчого мистецтва, яка складається зі структурних компонентів процесу, культурних практик туристської діяльності, які сприяють формуванню культурологічної компетентності бакалаврів з туризму. Визначені автором засоби образотворчого мистецтва як ефективного чинника формування культурологічної компетентності передбачають сформованість умінь інтерпретувати й оцінювати твори мистецтва; застосовувати у професійній діяльності засоби і технології культурної взаємодії, які будуть спрямовані на створення образу туристичної подорожі та її туристичної привабливості засобами образотворчого мистецтва.*

Ключові слова: *культура, культурологічна компетентність, культуровідповідність, засоби образотворчого мистецтва, структурно-функціональна модель формування культурологічної компетентності.*

Постановка проблеми. На сучасному ринку праці потрібні фахівці, особистісні якості яких відповідають загальнолюдським і національно-культурним цінностям у поєднанні з високим рівнем професійної компетентності. Сучасні умови становлення професіонала вимагають чіткого визначення системи знань, умінь та навичок, фахових компетентностей, особистісних якостей спеціаліста. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з туризму є однією з умов їхньої успішної навчальної та подальшої професійної діяльності. Якісну підготовку висококваліфікованих і високоосвічених спеціалістів у сфері туризму можливо здійснити за умови використання компетентнісного підходу через чітко визначені і реалізовані в процесі навчання професійні компетенції випускника вищого навчального закладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання реалізації культурологічного підходу в теорії та практиці вищої школи обґрунтовано у працях Є. Баллера, Є. Бондаревської, І. Зязюна, О. Рудницької, В. Сластьоніна та ін. Окремі аспекти культурологічної спрямованості підготовки майбутнього фахівця досліджуються у працях Л. Буєвої, І. Луцької, В. Маслова, О. Попової, Н. Сердюк та ін. Культурологічною парадигмою сучасної освіти вони вважають рівноправну взаємодію учасників навчального процесу, спрямованого на формування мотивації та інтересу до культури іншого народу, розвиток аналітичних умінь, які будуть необхідні під час зіставлення та аналізування культурних явищ, способу життя чи ментальності того чи іншого етносу.

Проблемі становлення і розвитку культурологічних засад туристської освіти приділили увагу такі вчені, як Л. Безкоровайна, Т. Зюзіна, В. Федорченко, Н. Фоменко та ін. На їхню думку, культурологічна парадигма сприяє кращому розумінню особливостей професійної підготовки бакалаврів з туризму у вищих навчальних закладах [1; 12; 13].

Формуванням професійних компетенцій фахівця туризму займалася В. Лозовецька, яка зробила значний внесок у вивчення даного питання. Вчена до складових професійної компетентності відносить: знання, уміння, емоціональну інтелігентність, креативність; розробила модель професійної компетентності фахівця з туризму; визначила професійно-значущі якості фахівця з туризму [7]. І. Саух обґрунтувала актуальність професійної компетентності менеджера з туризму в жорстких умовах ринкових відносин; визначила моделі та вимоги освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця з туризму та роль вищої школи у формуванні його професійних якостей. Вона вважає, що модель компетентності менеджера з туризму повинна складатися з багатьох компонентів: фахового, інтелектуального, творчого, морального, комунікативного, інформаційного, особистісного [11].

Мета статті — обґрунтувати позицію, що саме культурологічний підхід у системі туристичної освіти дозволяє всій галузі туризму вийти на більш високий рівень самосвідомості та адекватно відобразити глибинне розуміння туризму не лише як сукупності подорожей та розваг, а як потужний чинник інтеграції та генерації духовності. Для досягнення мети було використано комплекс теоретичних та емпіричних методів, за допомогою яких було виявлено низку проблем, що уповільнюють процес підготовки бакалаврів з туризму до викликів сучасного ринку туристичних послуг. Розроблена структурно-функціональна модель формування культурологічної компетентності бакалаврів з туризму засобами образотворчого мистецтва відображає багатосегментність туристичної індустрії й необхідність забезпечення ефективної роботи з формування туристичного продукту чи надання туристичних послуг. Саме рівень культурологічної

компетентності фахівців туристичної діяльності дозволить реалізувати механізм передачі культурних норм і цінностей у процесі здійснення професійної взаємодії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукових праць учених доводить, що привабливий імідж України на міжнародній арені має створювати нова генерація кваліфікованих кадрів індустрії туризму, що примножать традиції української гостинності та забезпечать високий рівень обслуговування вітчизняних та іноземних туристів, який буде відповідати сучасним стандартам якості послуг. Сьогодні актуальною є задача забезпечити майбутніх фахівців сфери туризму знаннями, що дозволять їм діяти професійно не лише в умовах виконання поточних завдань, а, насамперед, ефективно працювати в умовах інтеркультурної взаємодії.

Сьогоднішній освітній простір спрямований на вдосконалення професійних компетентностей майбутніх фахівців у різних галузях знань. Зміст поняття «культурологічна компетентність» потрібно розглядати в контексті культурологічної парадигми освіти, за якої організація навчання здійснюється в контексті діалогу культур тощо. Культурологічний підхід визначається вченими як конкретно-наукова методологія пізнання та перетворення реальності, основою якої є аксіологія: бачення світу крізь призму поняття культури, розуміння її як культурного процесу. Ідеться про створення культуровідповідного середовища, усі компоненти якого наповнені людськими смислами і формують здатність до культурного саморозвитку і самовизначення у світі культурних цінностей, коли відбувається оволодіння механізмом засвоєння культурних норм і розвивається потреба у мистецькій самоосвіті [4]. За іншим визначенням, культурологічний підхід — це напрям у практиці, в основі якого лежить принцип культуровідповідності освіти, котрий жодним чином не суперечить науковому змісту освіти, а доповнює його та збагачує [6]. Отже, цей підхід забезпечує справжню гуманізацію та гуманітаризацію туристської освіти.

Зауважимо, що принцип культуровідповідності передбачає організацію навчання в контексті культур, уміння бакалаврів з туризму спілкуватися в сучасному світі, оперуючи світовими культурними еталонами й образами.

Виходячи з положення про те, що туризм є формою вираження і способом реалізації діалогічної природи культури, важливим є ціннісний підхід до змістової складової підготовки фахівців. Вибір ціннісного підходу, на думку Л. Безкоровайної, «обумовлює система ціннісних орієнтацій, що демонструє значущість соціальних, культурних, моральних та освітніх аспектів» [1]. Учена наголошує, що на часі «розвиток гармонійної полікультурної особистості із цілісним науковим світоглядом щодо світової, міжнародної ролі туризму в культурному об'єднанні людства» [1].

Культура безпосередньо впливає на зміст усіх компонентів туристської освіти. В умовах, коли туризм у сучасному суспільстві стає засобом виховання поваги, сприйняття і розуміння різноманіття різних культур, набуває актуальності культурологічне забарвлення індивідуалізації освітньої траєкторії кожного студента; посилюються вимоги до технологічно-операційних способів подання навчального матеріалу, в першу чергу, художньо-естетичного змісту. Формування емоційно-ціннісного ставлення до духовного спадку людства сприятиме формуванню ціннісних домінант сучасної молоді. У цьому аспекті створюється сприятливий полікультурний простір, у якому домінуватиме міжкультурна комунікація й комунікативні техніки презентації туристичного продукту. Врахування культуротворчих аспектів професійної туристичної діяльності дасть змогу якісно й ефективно інтерпретувати культурологічне знання як своєрідний соціогуманітарний простір.

З огляду на таке визначення вбачається правомірним розглядати культурологічну складову туризму саме у вивченні механізмів, засобів та способів розуміння того, як

в індивідуальній свідомості суб'єкта туристської діяльності відбувається трансформація та закріплення культурно значущої інформації. А саме вона становить, урешті-решт, універсальний і, водночас, багатовимірний фундамент-субстрат людської пізнавально-творчої діяльності [7].

Як показує практика, сьогодні дається взнаки брак нових індивідуальних (авторських) методик щодо підготовки фахівців туристичного супроводу, які б поширювали практичний досвід модернізації навчального процесу засобами культурологічних дисциплін у вищій школі, зокрема в туристській галузі. Йдеться про осучаснення наукового пошуку через оновлення системи потреб, інтересів, емоційних станів особистості бакалаврів з туризму, що впливає на розвиток їх здібностей до культурної комунікації.

Поняття компетентності у світовій освітній практиці є ключовим, адже компетентність: а) охоплює і знання, і навички діяльності; б) складає основу інтерпретації змісту освіти, який сформований відповідно до очікуваного результату; в) володіє інтегративним характером, адже поєднує низку умінь та навичок, які належать до широких сфер культури і діяльності. У дослідженні ми поділяємо думку сучасних вітчизняних науковців, які під компетентністю розуміють інтегровану характеристику якостей особистості, результат підготовки бакалаврів до виконання діяльності в певних галузях (компетенціях). На їхню думку, компетентність, так само як і компетенція, містить у собі когнітивний (пізнавальний), мотиваційно-ціннісний та емоційно-вольовий компоненти. Компетентність — це ситуативна категорія, оскільки виражається в готовності до здійснення діяльності в конкретних професійних (проблемних) ситуаціях. Компетентність проявляється в особистісно орієнтованій діяльності, тому прояв компетентності оцінюється на основі сформованої у ЗВО сукупності вмінь (тих, що інтегративно відображають цю компетентність) і його поведінкових (психологічних) реакцій, що проявляються в різноманітних життєвих ситуаціях (рис. 1).

На нашу думку, культурологічна компетентність бакалаврів з туризму — це цілісне, інтегративне, багаторівневе, особистісне новоутворення, що є результатом про-

Рисунок 1 — Структура культурологічної компетентності бакалаврів з туризму (складено автором на основі [1–7])

фесійної підготовки бакалаврів з туризму у вищому закладі освіти та в процесі неперервної професійної освіти, успішність якої зумовлена сукупністю сформованих у фахівця компетенцій, які сприяють взаємодії культури та туризму, виступають чинником поля формування й реалізації туристської діяльності.

Культурологічна компетентність бакалаврів з туризму є системним утворенням, яке має свою структуру і взаємодоповнюючі складові. Ми виходили з того, що культурологічна компетентність належить до інтелектуальних здібностей індивіда як суб'єкта культурно-історичного процесу; передбачає сукупність знань про культуру як цілісну систему, різноманіття культур у просторі й часі, взаємодію культур, типи культур, закономірності розвитку соціокультурного життя, закономірності художнього процесу, історію ментальностей за допомогою спеціально організованого навчання. Сформованість навичок грамотного використання культурної спадщини; виховання потреб у правильній соціально-культурній самоідентифікації людини, а через неї й суспільства загалом; виховання культурою через занурення людини в її багатовимірний простір туристської діяльності дозволить гармонізувати стосунки індивіда з навколишнім світом. Результатом формування культурологічної компетентності повинно стати вміння виробляти нову модель історичної й соціально-культурної самоідентифікації, нових шляхів розвитку, становлення нового типу духовності, зростання інформаційно-культурної проникності меж.

У культурологічному сенсі туризм є набагато ширшим явищем, ніж просте задоволення потреб людини в опануванні нового простору. Це виявлення сутності людини шляхом побудови цього простору. При цьому сама побудова як об'єктивізована починає відігравати надалі самостійну й продуктивну культурну роль. У зв'язку з цим можна вважати, що методологія культурології туризму полягає у виокремленні найбільш значущих домінант загального культурологічного та туристського потоків, що наповнюють собою всі можливі вияви людської життєдіяльності.

Аналіз процесу формування творчої особистості бакалаврів з туризму із застосуванням системного підходу дозволив виокремити його структурні компоненти. Структура системи представлена у вигляді розробленої й апробованої структурно-функціональної моделі, яка дала змогу здійснити цілеспрямоване керівництво процесом формування культурологічної компетентності бакалаврів з туризму засобами образотворчого мистецтва (рис. 2). Основними ознаками моделі системи є самостійність пов'язаних частин, наявність внутрішньої організації, підпорядкованість і співупорядкованість компонентів, цілеспрямованість по суті, стійкість і динамічність, необхідність управління. Модель системи формування культурологічної компетентності бакалаврів з туризму є теоретичним узагальненням системи, у якій виявляються всі її ознаки. У моделі відображено компоненти, кожен з яких має свої завдання функціонування, спрямовані на досягнення основної мети.

Проведена робота переконує, що формування культурологічної компетентності бакалаврів з туризму здійснюється лише, якщо образотворче мистецтво розглядається як система життєдіяльності майбутніх фахівців, що виявляється в аудиторній, позааудиторній та самостійній навчально-науковій діяльності студентів; цей процес є системою дій, спрямованих на формування індивіда як цілісної системи соціальних, психологічних і інтелектуальних властивостей і якостей.

Основними компонентами моделі є визначені нами ознаки культуровідповідності освіти та створення культуровідповідного середовища, які передбачають упровадження і реалізацію культурних практик туристичної діяльності під час навчання бакалаврів з туризму. Ідеться про цілеспрямоване занурення в культурне середовище, а саме: уміння орієнтуватися в новому просторі культури, у різноманітності культурних проявів. У цьому допомагає можливість спілкуватися зі студентами-іноземцями, які навчаються у групах

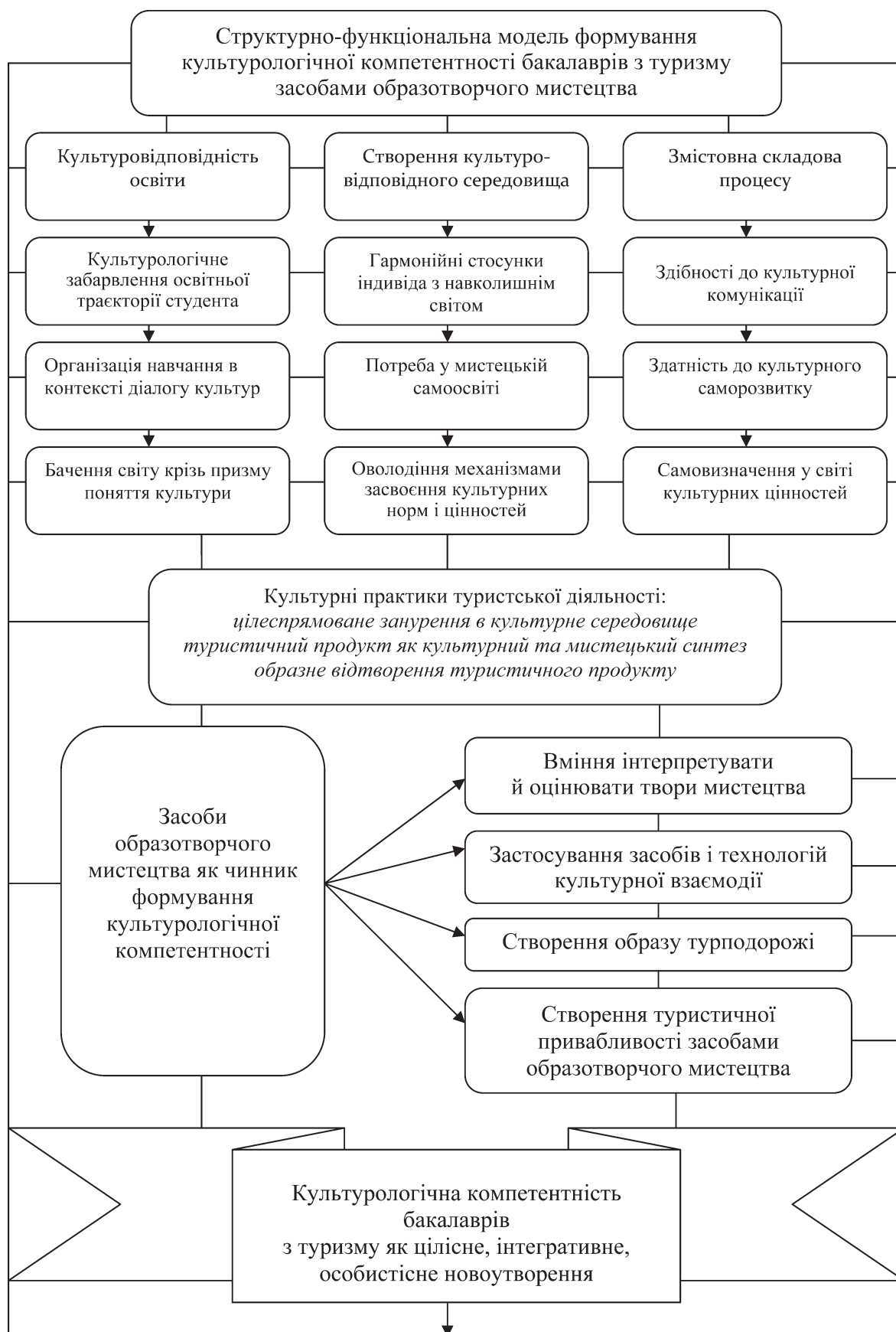

Рисунок 2 — Структурно-функціональна модель формування культурологічної компетентності бакалаврів з туризму засобами образотворчого мистецтва (складено автором)

спеціальності 242 «Туризм», вибудовувати відносини з людьми різних культур через знайомство з традиціями туристської діяльності різних країн. Маючи на увазі, що за різноманітністю культурних проявів ми маємо загальнолюдський потенціал і досвід, таке спілкування розвиватиме здатність артикулювати і порівнювати в контекстах своєї власної та будь-якої іншої культури те, як по-різному задовольняються основні людські потреби. На практиці нами були використані різні музейні моделі, подорожі в простір культури іншої країни, ознайомлення з дестинаціями, артефактами, архітектурою, виставками тощо. При цьому враховуємо, що класичні форми туристичної діяльності стають дедалі більш розвиненими і культурно орієнтованими. А отже, можливе використання таких форм культурологічної діяльності, які виходять за межі туристичного бізнесу.

Сьогодні розвиток видовищних установ, рекламна діяльність транспортних компаній, збільшення кількості промислових і художніх виставок потребує усвідомлення туристичного продукту як культурного та мистецького синтезу. Активізуються при цьому вимоги до розуміння й сприйняття системи художніх образів здобувачами вищої освіти туристичного профілю, а саме: розуміння аксіологічних аспектів образотворчого мистецтва, уміння кодувати візуальні предметні реалії, оволодіння прийомами створення туристичного привабливого образу подорожі засобами образотворчого мистецтва. При цьому важливо, щоб туристична послуга або товар несли в собі ознаки культурних та мистецьких адекватій, коли створюється простір культурної презентації цінностей. Важливо використовувати у практичній підготовці бакалаврів з туризму синтетичні рекреативні зони із застосуванням засобів і технологій культурної взаємодії, які дозволяють створити синтез мистецтв у просторі туризму.

Оволодіння культурними практиками в процесі підготовки бакалаврів з туризму дозволяє визначити одним із чинників формування їх культурологічної компетентності образотворче мистецтво. Це дозволить проектувати мистецькі засоби на культуру подорожі, дослідити пласт взаємодії культури та туризму, активізувати процес функціонування культурного простору туристської діяльності.

Висновки. Сучасна модель освіти повинна забезпечити інтеграцію різних способів освоєння навчального матеріалу на основі взаємодії репродуктивних і творчих його елементів, прагнути до культурної наповненості методів навчання, розвитку механізмів передавання засвоєних культурних норм і цінностей. Найважливішими умовами формування конкурентоспроможної національної економіки на основі чинників інтелектуально-інноваційного розвитку є: створення найсучаснішого освітнього середовища, орієнтованого на гармонізацію національних і міжнародних стандартів вищої освіти; інтеграцію до Європейського освітнього простору.

Зміна змісту підготовки бакалаврів з туризму у вищих навчальних закладах можлива за умов оволодіння здобувачами вищої освіти не лише уміннями виконання поточних операцій, а компетенціями, які необхідні для забезпечення ефективної роботи з формування туристичного продукту на засадах взаємодії культури та туризму.

Формування культурологічної компетентності бакалаврів з туризму засобами образотворчого мистецтва вимагає системного підходу, впровадження інноваційних туристичних практик, які в змозі забезпечити здобувачів вищої освіти знаннями й навичками, що дозволяють професійно діяти в сучасних умовах функціонування туристичної галузі.

Список літератури

1. Безкоровайна Л. В. Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з туризмознавства у вищих навчальних закладах : автореферат дис. ... д-ра пед. наук. Запоріжжя, 2018. 43 с.

2. Божко Л. Д. Віртуальна культура в епоху постмодерну: туристські практики. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2016. № 4. С. 11–15.
3. Gorina G. O. Activities of the international the travel&industry. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 10 (172). С. 13–18.
4. Дубасенюк О. А. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.
5. Кнодель Л. В. Теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в країнах-членах Всесвітньої туристської організації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Тернопіль, 2007. 40 с.
6. Лук'янова Л. Г. Освіта в туризмі: [навч.-метод. посіб. для студ. вищих навч. закл.]. К. : Вид-во «Вища школа», 2008. 719 с.
7. Лозовецька В. Т. Концептуальні засади формування професійної компетентності фахівця туризму. URL : <http://dok.znaimo.com.ua/docs/index15862.html>.
8. Офіційний сайт Всесвітньої ради з подорожей і туризму. World Travel and Tourism Council WTTC. URL : <http://www.wttc.org>.
9. Стеценко Н. М. Теоретичні підходи до інтерпретації сутності культурологічної компетентності. *Педагогічний альманах*: [зб. наук. праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін.]. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014. Вип. 23. С. 208–213.
10. Сакун Л. В. Теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в розвинутих країнах світу: [монографія]. К. : МАУП, 2004. 399 с.
11. Саух І. В. Моделі професійної компетентності менеджера туристичної індустрії як основа конкурентоспроможності. URL : http://tourlib.net/statti_ukr/sauh.htm.
12. Федорченко В. К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. К. : Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, 2005. 512 с.
13. Фоменко Н. А. Туризм: діалог культур і освітніх систем. *Наукові записки КУТЕП*. Вип. 16. 2014. С. 9–21.
14. Европейская ассоциация по образованию в сферах туризма отдыха. URL : www.atlas-euro.org.

References

1. Bezkorovaina, L. (2018). *Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z turyzmoznavstva u vyshchyykh navchalnykh zakladakh: avtoreferat* [Theoretical and methodical principles of professional training of future specialists in tourism in higher educational institutions: diss. Grand PhD in Pedagogic sciences]. Zaporizhzhia, 43 p.
2. Bozhko, L. (2016). *Virtualna kultura v epokhu postmodernu: turystski praktyky* [Virtual culture in the postmodern era: tourist practices]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv* [Bulletin of National Academy of Management of Culture and Arts], no. 4, pp. 11–15.
3. Gorina, G. O. (2015). Activities of the international the travel&industry. *Aktualjni problemy ekonomiky* [Actual problems of the economy], vol. 10, pp. 13–18.
4. Dubaseniuk, O. A. (2011). *Profesiina pedahohichna osvita: kompetentnisnyi pidkhid* [Vocational pedagogical education: competence approach]. Zhytomyr, ZhDU by. I. Franko Publ., 412 p.
5. Knodel, L. V. (2007). *Teoriia i praktyka pidhotovky fakhivtsiv sfery turyzmu v krainakh-chlenakh Vsesvitnoi turystskoi orhanizatsii* [Theory and practice of training spe-

cialists in the field of tourism in the member countries of the World Tourism Organization: diss. Grand PhD in Pedagogic sciences]. Ternopil, 40 p.

6. Lukianova, L. H. (2008). *Osvita v turyzmi: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh navch.zakladiv* [Education in tourism: manual for students of higher educational institutions]. Kyiv, Vyshcha Shkola Publ., 719 p.

7. Lozovetska, V. T. *Kontseptualni zasady formuvannia profesiinoi kompetentnosti fakhivtsia turyzmu* [Conceptual principles of formation of professional competence of a tourism specialist]. Available at : <http://dok.znaimo.com.ua/docs/index15862.html>

8. The official site of the World Travel and Tourism Council. World Travel and Tourism Council WTTC. Available at : <http://www.wttc.org>. (Accessed 23 January 2020).

9. Stetsenko, N. (2014). *Teoretychni pidkhody do interpretatsii sutnosti kulturolohichnoi kompetentnosti* [Theoretical approaches to the interpretation of the essence of culturological competence]. *Pedahohichniy almanakh* [Pedagogical Almanac], vol. 23. Kherson, Kherson Academy of Continuing Education Publ., pp. 208–214.

10. Sakun, L. V. (2004). *Teoriia i praktyka pidhotovky fakhivtsiv sfery turyzmu v rozvynutykh krainakh svitu* [Theory and practice of training specialists in the field of tourism in developed countries]. Kyiv, MAUP Publ., 399 p.

11. Saukh, I. V. *Modeli profesiinoi kompetentnosti menedzhera turystychnoi industrii yak onova konkurentospromozhnosti* [Models of professional competence of the manager of the tourism industry as a basis of competitiveness]. Available at : http://tourlib.net/statti_ukr/sauh.htm.

12. Fedorchenko, V. (2005). *Teoretychni ta metodychni zasady pidhotovky fakhivtsiv dlia sfery turyzmu* [Theoretical and methodological foundations of training specialists for tourism. Abstract of Grand PhD in Pedagogic sciences thesis]. Kyiv, Instytut pedahohiky i psykholohii profesiinoi osvity APN Ukrainy Publ., 512 p.

13. Fomenko, N. (2014). *Turyzm: dialog kultur i osvitynich system* [Tourism: dialogue of cultures and educational systems]. *Naukovi zapysky KUTEP* [Scientific notes of KUTEP], iss. 16, pp. 9–21.

14. *Evropeyskaya assotsiatsiya po obrazovaniyu v sferah turizma i otdyha (ATLAS)* [European association on education in tourism and recreation]. Available at : www.atlas-euro.org.

Дата надходження рукопису 22.05.2020

Objective. *The position that the culturological approach in the system of tourism education allows the whole tourism industry to reach a higher level of self-awareness and adequately reflect a deeper understanding of tourism not just as a set of travel and entertainment, but as a powerful factor of integration and spirituality is substantiated. To achieve this goal, a set of theoretical and empirical methods are applied, which identify a number of problems that slow down the process of training bachelors in tourism to the challenges of the modern market of tourist services.*

Methods. *The main research methods in studying the possibilities of the influence of fine arts on the formation of culturological competence of the representative of a tourism specialist are: the method of scientific induction and deduction — to develop scientific approaches to defining the main components of the concept of «culturological competence» and «culturological competence of bachelors in tourism», logical — in determining the main problems of creating a cultural environment, the method of modeling — in the development of the conceptual principles of implementation visual arts and their impact on self-identity in the world of cultural values and creating a tourism product as a cultural and artistic synthesis.*

Results. *In the process of the research the features of cultural conformity of tourist education are studied, aspects and mechanisms of creation of culturally corresponding en-*

vironment are analyzed, structural components of culturological competence of bachelors in tourism as integral, integrative, multilevel personal formation of applicants of higher tourist education are characterized. The author has developed a structural and functional model of formation of culturological competence of bachelors in tourism by means of fine arts, which consists of structural components of the process, cultural practices of tourism, which contribute to the formation of culturological competence of bachelors in tourism. The means of fine arts determined by the author as an effective factor in the formation of culturological competence presuppose the formation of skills to interpret and evaluate works of art; to apply the ways and technologies of cultural interaction, which will be aimed at creating the image of tourist travel and its tourist attractiveness by means of fine arts in professional activity.

Key words: *culture, culturological competence, cultural conformity, means of fine arts, structural-functional model of formation of culturological competence.*